

CSÜTÖRTÖKI
ISKOLA

„Mert nem kevés az, ami rajtunk áll vagy bukik.”

Kemény Bertalan emlékére

A FALUFEJLESZTÉSI TÁRSASÁG
ÉS A MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK

CSÜTÖRTÖKI ISKOLA

FALUSZEMINÁRIUMÁN ELHANGZOTT BESZÉLGETÉSEK
GYŰJTEMÉNYE

SZERKESZTŐ-BESZÉLGETŐTÁRS:
KRIZSÁN ANDRÁS ÉPÍTÉSZ

TARTALOMJEGYZÉK

SOMOGYI GYŐZŐ festőművész.....	<i>Az értelmiség kivonulása</i>
ANDRÁSFALVY BERTALAN néprajzkutató.....	<i>A hagyomány, mint éltető erő</i>
MIKLÓSSY ENDRE építész.....	<i>Falvaink fejlődése</i>
MEGGYESI TAMÁS építész.....	<i>Szagrális terek</i>
GRÁTZ ANTAL építész.....	<i>Élő népi építészet</i>
MOLNÁR V. JÓZSEF néplélekrajz kutató.....	<i>Házépítés a régiségben</i>
JANKOVICS MARCELL művelődéstörténész	<i>Szimbolikus gondolkodás</i>
REISCHL GÁBOR építész.....	<i>Jobb az őszinteség</i>
CSÁNYI VILMOS etológus.....	<i>Az emberi viselkedés az evolúció</i>
DÜLL ANDREA pszichológus.....	<i>Ember az infrastruktúrában</i>
KOPP MÁRIA szociológus.....	<i>A magyar népesség életminősége</i>
CSATÁRI BÁLINT geográfus.....	<i>Tények és víziók a magyar vidékről</i>
VIDA GÁBOR akadémikus.....	<i>A fenntarthatósági dilemma</i>
HETESI ZSOLT asztrofizikus.....	<i>A felélt jövő</i>
ISTVÁNFI GYULA építész.....	<i>Falvaink arculata</i>
FREUND TAMÁS agykutató.....	<i>Belső világunk</i>
KOPÁTSY SÁNDOR közgazdász.....	<i>Merre fordul a világ?</i>
ROSTA GÁBOR politológus.....	<i>A városi tanya és közösségi kertek</i>
MELLÁR TAMÁS közgazdász.....	<i>Változások</i>

ELŐSZÓ

Minden iskolában órarend szerint tanulunk. Van történelem óra, földrajz óra, matematika óra, biológia óra, magyar óra és osztályfőnöki óra. Órarend szerint váltják egymást a tanárok, váltakoznak a tantárgyak, témák, feladatok, csak az iskola marad. Az iskola, ami tanáraival, légkörével, egész szellemiségével meghatározza fejlődésünket, emberré válásunkat. Az iskola feladata bölcsként irányt adni a dolgok folyásának, rámutatni a jóra, és a rosszra, segíteni a tér- és időkorlátok megszüntetését. Az iskola, ahol nem csupán az információk, adatok, tudnivalók átadása a lényeg, hanem maga a példamutatás.

Így van ez a Csütörtöki Iskolában is. Mint ahogy egy rendes iskolában, itt is rendre változnak a témák, az órák, az előadók csütörtökről, csütörtökre, s talán még a diákok is kicserélődnek időnként, de az iskola, a Csütörtöki Iskola szellemisége, példamutatása nem változik. Az itt elhangzott beszélgetések nem csak lexikális tudást, többlet információkat jelentenek a hallgatók számára, hanem annál többet, mondhatnánk, magát az életet. Napjainkban, amikor az információ robbanás az emberek többségének nem jelent nagyobb biztonságot a mindennapi életében és a médiából nap–mint nap ömlő hírözön nem hogy felvilágosítaná a híryanagy fogyasztóját, hanem kábítószerként ad csalóka „jól-értesültséget” az embereknek, elhomályosítva az élet valóságos történéseit, a magunk által is birtokolható környezet tényleges kihívásait, akkor van szükség a példamutatásra, a beszélgetésekre, a párbeszédre. Mert a körülöttünk folyó kommunikáció vertikálissá és egyoldalúvá vált. „Ez van – ezt kapod, így cselekedj”- kapcsolatot jelent. A „valahonnan ígét hirdető”, mindent jobban tudó média és politikai hatalom elsorvasztja az emberek legelemibb cselekvő képességét városokban, falvakban egyaránt.

A Csütörtöki Iskola előadói ennek a helyzetnek a közös felelősségét érzik át. Ez a magatartás segít bennünket abban, hogy elkezdjünk figyelni egymásra, hogy valódi párbeszédbe kerüljünk egymással, amelyből egy új megértés bontakozhat ki. Amikor mindenki érzékeny a másik rezdülésére, és nem csupán arra, hogy mi történik a saját fejében. David Bohm, a 20. század egyik legkiemelkedőbb fizikusa és gondolkodója szerint ez a megosztott értelem segít abban, hogy következetesen együtt gondolkodjunk, és közös megértésre sarkalljon minket, hogy kialakuljon a dialógusnak, a közös tudatosságnak az az élménye, ami azt sugallja, hogy közös problémáinkból van kiút.

Amikor mindnyájan félbeszakítjuk egyéni ambícióink megvalósítását, mikor megkérdőjelezzük és megvizsgáljuk korábbi feltételezéseinket, mikor mindnyájan a tudatosságnak ugyanabban az állapotába kerülünk, és a védekezés, a vélemények és nézeteltérések egész szerkezete omlik össze. Akkor hirtelen megváltozik minden. Renddé és egésszé áll össze az, ami megoldhatatlan probléma-halmaz volt és átváltozik a barátság, a részvétel, és az együttgondolkodás egységévé.

Ennek szellemében indította útjára Kemény Bertalan kezdeményezésére a Falufejlesztési Társaság 2006 tavaszán a Magyar Építőművészek Szövetségével közösen azt a faluszemináriumot, amely a mai Magyarország helyzetével, az épített és táji környezet minőségével, a népi építészet értékeivel, a vidéki társadalom kérdéseivel és a környezetszennyezés problémáival foglalkozik. A Csütörtöki Iskola néven elhíresült programsorozat nevét a társaság rendszeres havi alkalmairól kapta, hiszen az előadások és beszélgetések eleinte az Első Pesti Sörkertben - közismertebb nevén a Gilde Sörözőben - majd később *Reishl Gábor* egykori MÉSZ elnök javaslatára a Magyar Építőművészek Szövetségének székházában, az Ötpacsirta utcában kerültek megrendezésre csütörtökönként. Azóta is nagyszámú lelkes hallgatóság bizonyítja, hogy a programsorozat mára már igazi civil akadémia, valódi szellemi közösség. Az eltelt több mint hat év során meghívott vendég volt többek között: *Andrásfalvy Bertalan* néprajzkutató, *Somogyi Győző* festőművész, *Miklóssy Endre* író-településtervező, *Jankovics Marcell* művelődéstörténész, *Csányi Vilmos* etológus, *Molnár V. József* néplélekrajz kutató, *Istvánfi Gyula* építész, *Kopp Mária* szociológus, *Vida Gábor* akadémikus, *Csatári Bálint* geográfus, *Meggyesi Tamás* építész, *Freund Tamás* agykutató, *Kopátsy Sándor* közgazdász - hogy csak néhányat említsünk a rangos névsorból.

Az itt elhangzott előadások és beszélgetések válogatásainak szerkesztett változatát gyűjti egy csokorba e könyv, amelyben a kérdező az előadókkal közösen keresi a megoldásokat az intézményi, szellemi, és gazdasági támogatottság nélkül magukra maradt falvak életben maradásának lehetséges példáira, a fenntartható fejlődés, az önfenntartó képesség növelésére. A Csütörtöki Iskola könyv megpróbál válaszokat adni és kérdéseket feltenni, hogy megismerjük népi kultúránk alapjait, hogy betekintsünk a világgazdaság összefüggéseibe, hogy megértsük az emberi közösségek szükségszerűségeit, hogy feltárjuk a vidéki élet

problémáit és lehetőségeit, hogy ismerjük a globális folyamatok tendenciáit és veszélyeit, hogy felhívjuk a figyelmet a környezeti károk hatásaira.

A megkérdezettek időnként vitatható hipotéziseket is felvetnek egy-egy témakörön belül a személyes hangvételű dialógusokban, nevének nevezze a legfontosabb problémákat, betegségeket, amik a hazai és világ folyamataiban körülöttünk zajlanak, hogy segítsenek tájékozódni azokban. Mert az igazi tudás az okok ismerete. Ez a könyv mindenekelőtt az értelmes beszéd, a párbeszéd, az igényes közgondolkodás módszerével keresi a válaszokat, magyarázatokat, alternatív megoldásokat a Csütörtöki Iskola keretei között. A beszélgetőtársak pedig saját tapasztalataikkal és példáikkal bizonyítják, hogy van még becsülete az együttműködés kultúrájának, a közügyek félelem nélküli megvitatásának, az egymást megismerő, lélektől lélekig jutó meghitt beszélgetéseknek egyaránt.

„Mert nem kevés az, ami rajtunk áll vagy bukik.”

Krizsán András építész